

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

PROGRAM NAUCZANIA
PIERWSZEJ POMOCY PRZEDMEDYCZNEJ
UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI
w klasach IV-VI szkoły podstawowej
(ogólnodostępnej, integracyjnej, specjalnej).

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

Autorzy programu:

mgr Beata Dubińska - pedagog specjalny, wykładowca Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie.

mgr Mikołaj Kowalewski- pedagog specjalny, ratownik medyczny, ratownik wodny, instruktor ratownictwa i pierwszej pomocy, instruktor Polskiego Czerwonego Krzyża, wykładowca Akademii Pedagogiki Specjalnej i Uniwersytetu Warszawskiego, terapeuta.

dr Agnieszka Olechowska - doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej, pedagog specjalny-logopeda, pracownik naukowo-dydaktyczny Akademii Pedagogiki Specjalnej;

Program opracowany w ramach projektu:

*„Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów ”*

realizowanego przez

Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

finansowanego ze środków Unii Europejskiej

w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- (1) Program operacyjny : Kapitał Ludzki
 - (2) Priorytet : III. Wysoka jakość systemu oświaty
 - (3) Działanie: 3.3. Poprawa jakości kształcenia
 - (4) Poddziałanie : 3.3.4. Modernizacja treści i metod kształcenia - projekty konkursowe
 - (5) Nazwa projektu : Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów
 - (6) Nr umowy / decyzji : POKL.03.03.04-00-046/09-00
 - (7) Kierownik projektu: dr Radosław Piotrowicz
- Warszawa 2010

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ADRESACI	6
KONCEPCJA PROGRAMU	6
CELE OGÓLNE PROGRAMU	11
TREŚCI ZAJĘĆ- OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA	13
OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW	14
PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW	17
OCENIANIE OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW	23
WARUNKI WDROŻENIA PROGRAMU	27
BIBLIOGRAFIA	28
RAMOWY PROGRAM NAUCZANIA	30

WSTĘP

Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, mających trudności w nauczaniu-uczeniu się w typowych warunkach i w zwykły sposób, wymaga podjęcia dodatkowych działań w celu dostosowania metod, treści, form i środków dydaktycznych do indywidualnych potrzeb każdej z nich. Zakłada się zatem, że aby umożliwić osobom o specjalnych potrzebach edukacyjnych jak największy udział w życiu w jego wymiarze społecznym, kulturalnym, politycznym ds. Należy w procesie kształcenia odpowiednio modyfikować warunki edukacji, aby wiedza i umiejętności przekazywane osobom na określonym poziomie rozwoju psychomotorycznego, a nie mających specjalnych potrzeb edukacyjnych, mogły być, w sposób dostosowany do indywidualnych możliwości, przekazywane także osobom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Czasami więc potrzebują one specjalnego programu i metod nauczania, w określonym zakresie, „porcjowania” go i dłuższego czasu na jego opanowanie, a także indywidualnego systemu warunków egzaminowania i kryteriów oceniania.” (M. Bogdanowicz, 2005, s.331)

Pojęcia *specjalne potrzeby edukacyjne* po raz pierwszy użyto w opublikowanym w 1978 roku brytyjskim dokumencie rządowym zwanym *Raportem Warnock* (od nazwiska Helen Mary Warnock, przewodniczącej Komisji ds. Edukacji Niepełnosprawnych Dzieci i Młodzieży). W dokumencie tym zwracano uwagę na konieczność wprowadzenia zmian w zakresie edukacji dzieci, które z powodu niepełnosprawności lub innych poważnych przyczyn dotychczas podlegały kształceniu wyłącznie w placówkach specjalnych. W raporcie postulowano wprowadzenie takich zmian do systemu oświaty, które umożliwią jak najszersze włączenie osób o specjalnych potrzebach w życie społeczne. (The Warnock Report (1978), Special Educational Needs, Report of the Committee of Enquiry into the education of handicapped children and young people, London: Her Majesty's Stationery Office 1978, s. 7)

Spełnieniem powyższych założeń jest przygotowana seria *Programów nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*. Zamysłem tego projektu jest, by uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, uczący się nie tylko w szkołach specjalnych, integracyjnych, ale i w

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

ogólnodostępnych, mieli stworzone warunki do współuczestniczenia w zajęciach tego typu.

W dokumencie przygotowanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej pt. *Reforma Systemu Kształcenia Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi*(1998) terminem *specjalne potrzeby edukacyjne* określa się „potrzeby osób (dzieci i młodzieży) doświadczających trudności w uczeniu się, wynikające z ich niepełnosprawności lub innych przyczyn”. Wymieniono także następujące grupy osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych. I tak, do osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych zalicza się: osoby z uszkodzeniami motorycznymi, osoby z upośledzeniem umysłowym, osoby z zaburzeniem komunikacji językowej, osoby ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, osoby z zaburzeniami emocjonalnymi i zachowania, osoby z autyzmem dziecięcym i pokrewnymi zaburzeniami, osoby ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się oraz osoby z przewlekłymi chorobami somatycznymi.(por. *Reforma Systemu Kształcenia Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi* MEN, Warszawa 1998)

Wartością tego pomysłu, w przekonaniu jego autorów, jest przygotowanie materiału z uwzględnieniem różnorodności uczniów w zespole klasowym (w tym uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) w warunkach zarówno szkoły ogólnodostępnej, integracyjnej, jak i specjalnej.

Ze względu na dostosowanie treści nauczania w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej oraz metod i środków dydaktycznych do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów z trudnościami w uczeniu się wynikającymi z różnych przyczyn przygotowane programy mają charakter innowacyjny i mogą stać się zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 kwietnia 2002 roku *w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki* (Dz. U. nr 56 poz. 506), podstawą wdrożenia innowacji pedagogicznej.

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

ADRESACI

Adresatami *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* są uczniowie klas IV, V i VI szkoły podstawowej ogólnodostępnej, integracyjnej oraz specjalnej z ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, czyli: osoby z uszkodzeniami motorycznymi, osoby z upośledzeniem umysłowym, osoby z zaburzeniem komunikacji językowej, osoby ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, osoby z zaburzeniami emocjonalnymi i zachowania, osoby z autyzmem dziecięcym i pokrewnymi zaburzeniami, osoby ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się oraz osoby z przewlekłymi chorobami somatycznymi.(por. *Reforma Systemu Kształcenia Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi* MEN, Warszawa 1998)

KONCEPCJA PROGRAMU

Wraz z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 *w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz. U. z dnia 15 stycznia 2009 r.- Dz.U.09.4.17) uległy zmianom przepisy regulujące wytyczne co do podstawy programowej kształcenia ogólnego na II etapie edukacyjnym. Nowa podstawa kształcenia ogólnego obowiązuje od roku szkolnego 2009/2010 jak na razie tylko w klasie pierwszej szkoły podstawowej. Natomiast w klasach IV-VI szkoły podstawowej realizowana jest nadal podstawa programowa kształcenia ogólnego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lutego 2002 *w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz. U. Nr 51, poz. 458, z późn. zm.).

„Podstawę programową wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego stosuje się, począwszy od roku szkolnego 2009/2010. Podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych stosuje się, począwszy od roku szkolnego 2009/2010, w klasach I szkoły podstawowej. W pozostałych klasach szkoły podstawowej, do zakończenia cyklu kształcenia w tej szkole, stosuje się dotychczasową podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych wg rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458, z późn. zm)."
(por. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół)(Dz. U. z dnia 15 stycznia 2009 r.- Dz.U.09.4.17)

Uczniowie klas IV-VI będą objęci nową podstawą programową dopiero od roku szkolnego 2012/2013. Do tego czasu na II etapie edukacyjnym obowiązuje podstawa programowa, w której obok treści nauczania przedmiotów pojawiają się tzw. ścieżki edukacyjne, stanowiące zestawy treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym.

Bazując w klasach IV-VI na tzw. starej podstawie programowej, można znaleźć odniesienia do treści *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* w ścieżce prozdrowotnej, ekologicznej, wychowanie do życia w społeczeństwie, jak też w treściach przedmiotów: przyroda, technika, informatyka, wychowanie fizyczne. Tematyka zagadnień pierwszej pomocy przedmedycznej i ich zakres w zajęciach obowiązkowych w porównaniu z tym, co proponuje *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej*, jest bardzo ograniczona .

Od roku szkolnego 2012/2013 na II etapie edukacji obowiązywać będzie podstawa programowa, której założenia zawarte są w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z dnia 15 stycznia 2009 r.- Dz.U.09.4.17).

Prezentowany *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* w klasach IV-VI szkoły podstawowej, zwany dalej *Programem*, jest częścią kompleksowego opracowania serii programów nauczania na poszczególnych etapach edukacji. Zestaw programów stanowią:

- *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* dla uczniów I etapu edukacyjnego (klasy I-III szkoły podstawowej);
- *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* dla uczniów II etapu edukacyjnego (klasy IV-VI szkoły podstawowej);

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

- *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej dla uczniów III etapu edukacyjnego (gimnazjum);*
- *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej dla uczniów IV etapu edukacyjnego (szkoła ponadgimnazjalna).*

Każdy *Program* opracowany jest tak, by mógł być swobodnie realizowany wśród uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na każdym etapie edukacyjnym niezależnie od poprzednich. W założeniach *Program* oparty jest na wiadomościach i umiejętnościach z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej oraz na wartościach, sprzyjających kształtowaniu wrażliwej, empatycznej, gotowej do pomocy postawy. W programie ujęto podstawy pierwszej pomocy, zgodne z wytycznymi Europejskiej Rady Resuscytacji, przystosowane dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Niniejszy *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* przeznaczony jest do klas IV-VI szkół podstawowych ogólnodostępnych, integracyjnych i specjalnych. Założeniem innowacyjnym tego programu jest, aby realizacją programu objęci zostali uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Realizację treści zawartych w programie powierza się nauczycielom, którzy w ramach projektu odbędą szkolenia i nabędą wymagane kwalifikacje do prowadzenia zajęć z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Pożądane jest, by wybrani nauczyciele wykazywali szczególne predyspozycje ułatwiające im aktywne uczestnictwo w szkoleniach i kursach objętych *Programem nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* oraz w pełni profesjonalne prowadzenie zajęć z uczniami klas IV-VI. Nie koniecznym, ale zapewne korzystnym warunkiem jest, by nauczycielem - realizatorem tego *Programu* była osoba prowadząca w danej szkole na określonym etapie lekcje przyrody lub techniki, lub wychowania fizycznego (nazwy przedmiotów wg tzw. starej podstawy programowej kształcenia ogólnego). Pozwoli to wykorzystywać wiadomości i umiejętności tychże nauczycieli podczas szkoleń oraz podczas prowadzenia zajęć z uczniami. Zapewne będzie to sprzyjało odczuwaniu komfortu na zajęciach, z uwagi na znajomość przez nauczyciela uczniów z klas IV-VI, jak i odwrotnie. Nauczyciel prowadzący zajęcia zostanie przeszkolony w zakresie nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej w wymiarze 160 godz. oraz otrzyma pakiet edukacyjny: program, przewodnik metodyczny,

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

arkusze ewaluacji oraz arkusze badania osiągnięć uczniów; zapewniony zostanie sprzęt w postaci fantomów treningowych. *Program* przewiduje część podstawową, ujmującą wspólny materiał dla wszystkich uczniów oraz rozszerzającą przewidzianą dla tej części uczniów, która wykazuje określone uzdolnienia i zainteresowania.

Opracowany *Program* wdrażany jest w ramach zajęć pozalekcyjnych. Treści programowe odnoszą się do podstawy programowej realizowanej w ramach zajęć obowiązkowych. Prezentowany *Program* może stanowić odrębny cykl kształcenia, umożliwiający opanowanie wiadomości, umiejętności oraz kształtowanie postaw w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, jak i stanowi uzupełnienie realizowanych treści w ramach zajęć obowiązkowych. Cele *Programu* (mimo jego specyfiki) stanowią realizację celu kształcenia ogólnego w szkole podstawowej, zawartego w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych:

- przyswojenie przez uczniów podstawowego zasobu wiadomości na temat faktów, zasad, teorii i praktyki, dotyczących przede wszystkim tematów i zjawisk bliskich doświadczeniom uczniów
- zdobycie przez uczniów umiejętności wykorzystywania posiadanych wiadomości podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów;
- kształtowanie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie.

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej dla klas IV-VI szkoły podstawowej nawiązuje do treści, zawartych zarówno w tzw. starej podstawie programowej (obowiązującej dziś na II etapie edukacyjnym) oraz w tzw. nowej podstawie programowej (Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół).

Można z łatwością odnaleźć przykłady zagadnień zawartych w proponowanym *Programie*, jak i w treściach przedmiotów czy ścieżek edukacyjnych (na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lutego 2002 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

poszczególnych typach szkół). Na przyrodzie uczniowie na II etapie edukacyjnym poznają m.in. czynności życiowe człowieka oraz substancje szkodliwe dla człowieka. Technika, informatyka, wychowanie fizyczne zaopatrzone są w treści bezpośrednio związane z zachowaniem bezpieczeństwa w różnych sytuacjach (bezpieczne i odpowiedzialne postępowanie ucznia w środowisku technicznym, bezpieczne poruszanie się w ruchu drogowym jako pieszego, pasażera i rowerzysty; zasady bezpiecznego posługiwania się komputerem; przepisy i zasady organizacji zajęć ruchowych uwzględniające troskę o zdrowie). Wśród treści z edukacji (ścieżki edukacyjnej) prozdrowotnej dostrzec można zagadnienia (w nieznacznym wymiarze) będące bazą niniejszego *Programu*. Dotyczą one bezpieczeństwa na drodze, podczas gier i zabaw ruchowych; pierwszej pomocy w niektórych urazach; zachowań sprzyjających i zagrażających zdrowiu; poznawania zagrożeń cywilizacyjnych oraz nabycia umiejętności właściwego zachowania się w przypadku kontaktu z przedmiotami niebezpiecznymi, toksycznymi, łatwopalnymi, wybuchowymi, niewybuchami i niewypałami.

Sięgając po tzw. nową podstawę programową (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 *w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*) określającą wymagania na II etapie edukacyjnym dostrzegamy pewne zmiany w porównaniu z obecnie jeszcze obowiązującą podstawą. Nadal jednak dostrzec można niewielką różnorodność i niezbyt rozbudowany zakres treści w porównaniu z tym co proponuje *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej*. W wiadomościach z przyrody pojawia się tematyka dotycząca budowy anatomicznej człowieka (narządy zmysłów, układy narządów wewnętrznych i ich funkcje). Przyroda, zajęcia techniczne oraz wychowanie fizyczne z racji specyfiki przedmiotów ujmują treści dotyczące bezpieczeństwa. Na wychowaniu technicznym: sprawne i bezpieczne posługiwanie się sprzętem technicznym; wychowanie techniczne: bezpieczna aktywność fizyczna, a na przyrodzie: bezpieczeństwo podczas obserwacji, postępowanie z roślinami trującymi, szkodliwymi dla człowieka, w czasie gier i zabaw ruchowych, podczas poruszania się na drodze, udzielanie pomocy w wybranych urazach, wzywanie pomocy w różnych sytuacjach, przykłady zachowań i sytuacji, które mogą zagrażać życiu i zdrowiu, zachowanie się w domu.

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

Występowanie zarówno w podstawie programowej z dnia 26 lutego 2002, jak i z dnia 23 grudnia 2008 dowodzi ważności tych zagadnień dotyczących pierwszej pomocy, pomimo, iż istnieją różnice pomiędzy tymi dokumentami w kwestii szczegółowej tematyki i zakresu. Niniejszy *Program* traktuje zagadnienia pierwszej pomocy przedmedycznej kompleksowo, wskazując na różnorodność niebezpiecznych sytuacji, w których może znaleźć się młody człowiek, jak też bogactwo sposobów radzenia sobie w tego typu zdarzeniach.

CELE OGÓLNE PROGRAMU

Autorzy *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* kierują się założeniami teorii kształcenia wielostronnego, która uwzględnia podstawowe rodzaje działalności ludzkiej, odpowiedzialne za wywołanie odpowiednich zmian w nim samym. Mówiąc o podstawowych rodzajach działalności ludzkiej winniśmy brać pod uwagę aktywność intelektualną, aktywność o charakterze emocjonalnym i aktywność praktyczną.

Zakłada się, że po zakończeniu zajęć z zakresu *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* w uczniach dokonają się zmiany w sferze poznawczej, jak i w sferze emocjonalnej. Zmiany w sferze poznawczej dotyczą zapamiętania i rozumienia wiadomości ściśle związanych z pierwszą pomocą przedmedyczną oraz posługiwania się wiedzą w sytuacjach typowych i problemowych. Zmiany w sferze emocjonalnej dotyczą poznania i uznania wartości oraz włączenia wartości typu: empatia, wrażliwość na ból, lęk, strach, do systemu i kierowania się nimi.

Przewidywane osiągnięcia będące efektem uczestnictwa uczniów w *Programie* i osiąganiu sukcesów w tej dziedzinie, mogą wpływać na poczucie kompetencji uczniów. Kompetencje w znaczącej mierze zależą od „przekonania o własnej przydatności do wykonywania obowiązków i powierzonych zadań, przekonania, że jestem kompetentny, jestem fachowcem w jakiejś dziedzinie, poczucia akceptacji przez rówieśników, poczucia, że jest się lubianym, ma się wielu kolegów oraz doświadczania uznania ze strony nauczycieli i rówieśników” (K. Appelt, 2005,s.298).

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

Celami *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* przeznaczonego dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w klasach IV-VI szkoły podstawowej ogólnodostępnej, integracyjnej i specjalnej są:

- bezpieczne zachowanie się w różnych sytuacjach
- reagowanie w stanach zagrożenia zdrowia lub życia własnego i cudzego
- udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej

TRZĘCI ZAJĘĆ- OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

*Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej w ramach cyklu przeznaczanego dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, przewiduje realizację treści (wiadomości i umiejętności) na poziomie podstawowym i rozszerzonym. Tematyka tego cyklu skupia się na sposobach udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w różnych sytuacjach, które mogą spotkać ucznia szkoły podstawowej. Różnorodność sytuacji zaproponowana przez autorów *Programu*, dostosowana jest do możliwości intelektualnych ucznia klasy IV, V, VI szkoły podstawowej. Tematyka dotyczy zdarzeń, które mogą przydarzyć się w środowisku ucznia, tj. w domu, w szkole, w najbliższej okolicy (związane z pokonywaniem drogi dom - szkoła, z uczestnictwem w zajęciach pozaszkolnych, z udziałem w życiu rodzinnym i towarzyskim).*

Zakres treści obejmuje wiadomości i umiejętności dotyczące:

- budowy anatomicznej ciała ludzkiego,
- rozpoznawania i identyfikowania zagrożeń,
- sposobów wzywania pomocy i komunikowania o zdarzeniu,
- zawartości apteczki i posługiwania się nią
- diagnozowanie stanu osoby poszkodowanej
- sposobów, schematów postępowania przy udzielaniu pierwszej pomocy przedmedycznej w różnych sytuacjach (skaleczenie, utrata przytomności, zadławienie, porażenie prądem, oparzenie, zatrucie, złamanie).

OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

Dla autorów *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* istotnymi osiągnięciami uczniów, jakie powinni prezentować uczniowie po zakończeniu cyklu dla II etapu edukacyjnego są zmiany dotyczące przede wszystkim wiadomości i umiejętności, ale i systemu wartości. Autorzy *Programu* zakładają, że specyficzne treści, jak też atrakcyjna forma ich prezentacji, pozwolą uczniom wykazać się zdolnościami twórczymi, a w szczególnych przypadkach również umiejętnościami rozwiązywania problemów. Warto zadbać o szeroko rozumiany komfort uczniów w trakcie zajęć, o jak najbardziej interesującą formułę tych zajęć, by mogła być ona przyczynkiem do ukształtowania, bądź podtrzymania wśród uczniów zainteresowań tematyką pierwszej pomocy. Zakłada się, że zajęcia w ramach *Programu* zajęć staną się podstawą do ujawnienia się w uczniach odpowiedzialności za siebie i innych, systematyczności w podejmowanym wysiłku, pracowitości, zaangażowania, bezinteresowności. Pożądane jest, by uczniowie w trakcie edukacji z *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* wzbudzili, bądź podtrzymali wartości dzięki, którym będą skłonni takiej pomocy w razie potrzeby udzielić.

Zakłada się, że po zakończeniu cyklu zajęć w ramach *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* w uczniach dokonają się zmiany w zakresie wiadomości, umiejętności i postaw.

W zakresie wiadomości:

Uczeń zna:

- pojęcia związane z pierwszą pomocą przedmedyczną,
- pojęcia określające budowę anatomiczną ciała człowieka,
- podstawowe zasady funkcjonowania narządów, układów narządów budujących człowieka,
- numer telefonu alarmowego 112,
- numery telefonów: policji-997; straży pożarnej-998; pogotowia ratunkowego-999,

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

- podstawowe materiały, którymi należy posłużyć się podczas udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- schemat postępowania w różnych sytuacjach krytycznych,
- schemat komunikatu o pomoc do służb ratowniczych.

W zakresie umiejętności:

Uczeń umie:

- dokonać oceny zastanej sytuacji,
- podjąć decyzję co do sposobu reagowania w określonej sytuacji,
- zastosować schemat działania w zależności od sytuacji,
- wybrać numer telefonu 112 lub odpowiedniej do rodzaju zdarzenia służby ratunkowej (997,998,999),
- podać pełną treść komunikatu przy zgłoszeniu do służby ratowniczej,
- wskazać różne alternatywne sposoby udzielania pomocy, gdy brak wzorcowych (najwłaściwszych) materiałów do udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej,
- ocenić stan osoby poszkodowanej
- udzielić właściwej pomocy w oczekiwaniu na profesjonalną pomoc,
- posługiwać się odpowiednio sprzętem ułatwiającym udzielenie pierwszej pomocy.

W zakresie postaw:

Uczeń:

- podejmuje decyzje o udziale własnym w akcji ratunkowej,
- współpracuje w zespole w celu udzielenia pierwszej pomocy,
- przewodzi akcji ratunkowej, jeśli jest to niezbędne i korzystne dla osoby poszkodowanej
- wspomaga inne osoby udzielające pierwszej pomocy przedmedycznej w czasie akcji ratunkowej,
- rezygnuje z dóbr, będących „ratunkiem” w sytuacji zagrożenia ludzkiego zdrowia lub życia,
- obserwuje wnikliwie sytuacje, które mogą stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia człowieka,

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

- reaguje w celu zapobieżenia sytuacji zagrażającej zdrowiu lub życiu własnemu i innych,
- wykazuje się empatią i zrozumieniem dla bólu, lęku, strachu osoby zagrożonej niebezpieczeństwem.

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

Autorzy *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* zakładają, że treści prezentowane są na zajęciach przez nauczyciela posiadającego uprawnienia do prowadzenia tego typu zajęć. To nauczyciel w większości przypadków przedstawia na zajęciach materiał, dbając o to, by uczniowie w miarę możliwości, stawali się współorganizatorami procesu kształcenia, by czuli współodpowiedzialność za efekty nauki, by pobudzali w sobie własną motywację wobec proponowanych zadań. W *Programie* nauczyciel pełni rolę osoby informującej, zapoznającej z nowymi treściami, ale również ukierunkowującej i podtrzymującej działania uczniów, stanowiącej wsparcie w trudnych momentach, budującej system motywacyjny, wnikliwie obserwującej, odpowiedzialnej za postępy i efekty nauczania, kontrolującej i sprawiedliwie oceniającej.

Nauczanie powinno być tak zorganizowane, żeby zapewnić każdemu uczniowi ciągły przyrost wiedzy, umiejętności, kompetencji. Dlatego warto wspomnieć o przestrzeganiu przez nauczyciela ogólnych zasad w procesie kształcenia uczniów szkoły podstawowej, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (systemowości, pogłębłości, związku teorii z praktyką, efektywności, stopniowania trudności, związku indywidualizacji i społecznienia). W organizowaniu procesu nauczania- uczenia się nauczyciel każdorazowo podejmuje decyzje o „zaangażowaniu” przy realizacji konkretnych treści określonych metod, form organizacji pracy uczniów oraz odpowiednich środków dydaktycznych.

Ważne, by nauczyciel znając specyfikę materiału zawartego w *Programie* stosował różnorodne metody: podające, praktycznego działania czy samodzielnego dochodzenia do wiedzy. Wydaje się zasadnym, w przypadku wybranych treści, zastosowanie metod umożliwiających uczenie się przez przeżywanie. Zaangażowanie emocji w proces kształcenia może sprawić, iż szybciej i na dłużej pozostaną w uczniach efekty tych zajęć.

Znaczna część materiału *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* jest dla uczniów, w tym dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

zupełną nowością pomimo, że (prawdopodobnie) niejednokrotnie zetknęli się z pojęciem pierwszej pomocy i intuicyjnie czują czego ona dotyczy, a nawet znają wybrane sposoby jej udzielenia. Proponowany *Program* jest na tyle zróżnicowany pod względem rodzajów wypadków, z jakimi człowiek może mieć do czynienia w życiu, jak też różnorodności sposobów ratowania ludzkiego zdrowia, życia, że z całą stanowczością można mówić o wybitnie nowych, świeżych treściach, z jakimi młody człowiek spotka się w trakcie zajęć.

Uzasadnione jest więc stosowanie metod o charakterze podającym, w gotowej do przyswojenia przez uczniów formie. Warto korzystać z *pogadanki*, dzięki której zapoznamy uczniów z nowymi pojęciami, faktami, umiejętnościami. Możemy tą samą metodą utrwaląc z uczniami treści, które miały miejsce podczas. Trafne jest zastosowanie tej metody na zakończenie zajęć w celu podsumowania efektów wypracowanych przez uczniów.

Podczas zajęć prowadzący może wykorzystać metodę wykładu (a właściwie mini wykładu), choć to trudna dla młodego odbiorcy (a w szczególności ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) metoda. Mimo to wydaje się niezbędną, przy okazji wybranych treści. Nauczyciel świadomy trudności, jakie mogą czekać na młodego człowieka w kontakcie z tą metodą, powinien korzystanie z niej ograniczyć do niezbędnego minimum. Dla zintensyfikowania przejrzystości i wyrazistości wykładu warto wzbogacić go o elementy podtrzymujące koncentrację, motywację oraz zainteresowanie uczniów na prezentowanym w czasie wykładu materiale. Znajdzie się tu opis i opowiadanie. Wskazane jest wykorzystanie środków dydaktycznych od naturalnych, poprzez techniczne do symbolicznych. Ułatwiają one uczniom zrozumienie trudnych, często zupełnie nowych zagadnień. Pomocą i nauczycielowi, i uczniowi może okazać się prezentacja multimedialna, wykorzystanie filmu video lub DVD, ilustracje lub fotografie

Dużą pomocą dla nauczyciela i uczniów będzie *praca z książką*. *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* daje możliwość wykorzystania podręcznika-kart pracy dla uczniów. Może być on wykorzystywany na zajęciach w szkole, jak również w domu.

Nieocenioną wartość podczas zajęć z zakresu *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* prezentują metody praktyczne. One stanowią bazę *Programu*. Nie ma

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

takiej opcji, by na satysfakcjonującym poziomie nauczyć uczniów właściwego reagowania, zachowania się i umiejętnego radzenia sobie w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia, jeżeli uczestnicy nie będą mieli możliwości ćwiczenia tych zachowań i czynności. Powinni dostać szansę na zajęciach spróbowania, doświadczenia takich zdarzeń, z którymi mogą mieć okazję zmierzyć się w rzeczywistości. Nie wystarczy wiedza co i jak robić, czego nie robić, jak się prawidłowo zachować, potrzebna jest część przeznaczona na ćwiczenia, dzięki którym uczeń: wie, czy wiedza, którą zdobył została przez niego na odpowiednim poziomie przyswojona oraz jak wiedza, którą uczeń posiadał ma się do jego osobistych możliwości i umiejętności. Taką możliwość stwarzają metody ćwiczebne. Wielokrotny kontakt z nimi, daje uczniowi (w tym uczniowi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym) szansę na kształtowanie odpowiednich umiejętności, a bez nich autorzy *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* nie jest możliwa właściwa realizacja treści i osiągnięcie przyjętych celów.

Efektywność pracy nauczyciela podczas zajęć wyznaczona jest również przez precyzyjność w definiowaniu pojęć używanych podczas prezentacji, a także w wyborze formy instrukcji wykonywania danej czynności oraz wzorowego zaprezentowania tej czynności. Warto pamiętać, że przy dużej ilości materiału, dobrze jest podzielić go na logiczne części i stosować różne formy prezentacji. Pożądane są instrukcje słowne lub pisemne, mogą być one wspierane obrazkiem lub cyklem obrazków, ilustracji, fotografii czy też pokazem wzorowo wykonywanej czynności. Możliwe do wykorzystania są prezentacje multimedialne, nagrania video lub DVD.

Dużo w *Programie* treści, których realizacja może odbyć się przy udziale metod samodzielnego dochodzenia do wiedzy. Na pewno każdy twórczy nauczyciel znajdzie miejsce, by wykorzystać takie metody, jak: burza mózgów (giełda pomysłów) czy gry dydaktyczne. Do grupy metod samodzielnego dochodzenia do wiedzy zaliczyć zapewne można wiele metod często nazywanych metodami aktywnymi, bądź aktywizującymi ucznia. Zamiarem stosowania tych metod jest nie tylko uatrakcyjnienie procesu kształcenia, ale przede wszystkim realizowanie takich celów jak kształtowanie aktywnej, samodzielnej postawy w wobec zadań, wzbudzanie i rozwijanie inicjatywy, kreatywności uczniów, uczenie planowania i organizowania pracy, uczenie radzenia sobie z sytuacjami problemowymi, uczenie

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

skutecznego porozumiewania się w różnych sytuacjach (często ekstremalnych), podejmowania decyzji indywidualnych, grupowych uczenie współpracy, pracy w grupie, odpowiedzialności za wykonanie powierzonych zadań, to uczenie refleksyjności, samokontroli, samooceny wyników swoich działań. Spośród ogromu metod aktywizujących, można wymienić przykładowo: kulę śniegową, mapę myśli, drzewko decyzyjne, portfolio, dramę, mapę pojęciową, piramidę priorytetów. Autorzy często proponują symulację czyli metodę polegającą na naśladowaniu rzeczywistości, odegranie zestawu ról, zgodnie z ich realizacją w prawdziwym świecie. Ideą symulacji jest doskonalenie życiowych konkretnych umiejętności oraz uczenie się na błędach popełnianych w bezpiecznej sytuacji ćwiczeniowej, w efekcie transfer wiedzy i umiejętności i sprawności. Wstępem do symulacji jest przygotowanie uczniów do poczucia klimatu danej sytuacji w rzeczywistości; poznanie relacji i zasad określających te sytuacje; typowych zachowań ludzi. Dobrze dobrane tematy do symulacji uczą umiejętności życiowych, operacyjnych, sprawności w efektywnej komunikacji, zaradności, śmiałości.

Wiedza o świecie to nie tylko poznanie rzeczywistości, ale również przeżycia i oceny dotyczące różnych aspektów życia. Metody waloryzacyjne „znamionuje wielkie bogactwo odmian. Zależnie od rodzaju wartości zmienia się sposób ich eksponowania i wpływania na takie składniki osobowości, jak uczucia, a szczególnie wyższe, przekonania światopoglądowe, postawy, systemy wartości i charakter.” Twórcom tego *Programu* zależy nie tylko na kształtowaniu umiejętności udzielania pierwszej pomocy, ale również na kształtowaniu właściwych postaw związanych z niesieniem pomocy innym. Autorom *Programu* istotnym wydaje się kształtowanie takich wartości, które w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia pozwolą uczniom właściwie. Ze względu na specyficzne (czasem bardzo delikatne) treści *Programu*, należy umiejętnie proponować metody waloryzacyjne, tak, by siła w nich zawarta, nie wywołała negatywnych skutków w uczniu.

Zajęcia szkolne uczniów wymagają zastosowania zróżnicowanych form organizacyjnych. Jest to niezbędne do realizacji określonych treści i zarazem przygotowaniem do przyszłego dorosłego życia, w którym ważnym jest nabycie umiejętności pracy zarówno jednostkowej, jak i grupowej oraz zbiorowej. Każda z form pracy wpływa na ukształtowanie u wychowanków określonych cech

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

osobowości – co wpływa na poziom uspołecznienia a także na wyrobienie indywidualnej aktywności i samodzielności. (W. Okoń, 2003,s.324).

Autorzy *Programu* zachęcają nauczycieli prowadzących zajęcia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej do stosowania różnorodnych form organizacji pracy uczniów. Praca jednostkowa wykorzystywana jest, gdy uczeń realizuje swoje zadania niezależnie od współtowarzyszy, korzystając bezpośrednio lub pośrednio z pomocy nauczyciela. Dlatego warto ją stosować podczas opanowywania przez ucznia nowego materiału, bądź samodzielnie wykonywanego zadania (wykonanie resuscytacji, ułożenie osoby poszkodowanej w pozycji bocznej ustalonej-bezpiecznej, prezentacja komunikatu do służb ratowniczych).

Udział ucznia w zbiorowym wysiłku klasy przy poznawaniu nowych wiadomości sprzyja wytwarzaniu się wspólnych uczuć, postaw, przekonań - tę formę nazywamy pracą zbiorową. Zapewne w większości zajęć z pierwszej pomocy przedmedycznej będzie wykorzystywana z powodzeniem.

Praca grupowa sprzyja realizacji celów społeczno- wychowawczych, przyzwyczajają do odpowiedzialności, podporządkowania się, gotowości udzielania pomocy innym, partnerstwa. Umożliwia realizację celów poznawczych: zwiększa wydajność pracy uczniów, sprzyja rozwojowi ich aktywności poznawczej i samodzielności. Zwiększa zasób interakcji międzyjednostkowych i umożliwia powstawanie więzi między uczniami. Obiektywizuje proces samooceny i sprzyja obiektywizmowi w ocenianiu innych. Zalety stosowania tej formy pracy uczniów są imponujące, dlatego doceniając specyfikę i wartość materiału prezentowanego w Programie forma grupowa winna pojawiać się na zajęciach i to nie okazjonalnie. „Dzieci mające doświadczenia w pracy grupowej były nastawione mniej konkurencyjnie, mniej zajęte własną pozycją w grupie i bardziej zdolne do przejawiania logicznego myślenia” (A. Birch, 2007, s.95)

Z uwagi na specyfikę treści *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* w trakcie organizowania konkretnych zajęć wykorzystane powinny być takie środki, dzięki którym ułatwimy uczniom zrozumienie treści. Autorzy *Programu* przy każdym temacie przedstawiają propozycje środków do zastosowania. Nie zamyka to jednak listy środków, ani nie ogranicza nauczyciela w kreowaniu własnej wizji zajęć. Zapewne warto pamiętać, że w pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

edukacyjnymi wykorzystanie środków jest niezbędne. O jakości zajęć, o ich efektywności nie decyduje ilość proponowanych na zajęciach środków, ale przede wszystkim ich właściwy, przemyślany, trafny dobór do tematu zajęć, do założonych celów, przede wszystkim w stosunku do różnorodnych możliwości (słabych i mocnych stron) uczniów. Za wykorzystywaniem rozmaitych środków przemawia popularna w pedagogice specjalnej (i nie tylko) zasada pogładowości.

Wiedza wykorzystywana jest przede wszystkim do budowania i kreowania w taki sposób procesu kształcenia, aby materiał był dla każdego ucznia (bez względu na rodzaj i poziom niepełnosprawności) zrozumiały, dostępny, przejrzysty, na miarę jego możliwości, by budził w nim aktywność, chęć zmierzenia się z treściami i dawał realne szanse na odniesienie sukcesu. Wiedza nauczyciela na temat uczniów powinna być na bieżąco konfrontowana z rzeczywistością i systematycznie wzbogacana o nowe informacje, często takie, jakich nie udałooby się otrzymać w innych warunkach, w celu wyznaczenia „kształtu sytuacji edukacyjnych” (J. Głodkowska, 1999, s.50).

OCENIANIE OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Sprawdzanie osiągnięć szkolnych w połączeniu z ich oceną to nieodzowny element procesu kształcenia, współwystępujący we wszystkich stadiach tego procesu bądź pojawiający się sporadycznie, głównie po opracowaniu jakiegoś działu programowego lub po zakończeniu jakiegoś cyklu nauki szkolnej. W pierwszym przypadku mamy do czynienia a z tzw. kontrolą bieżącą bądź sprawdzaniem kształtującym, a w drugim – z kontrolą końcową, bądź sprawdzaniem sumującym. (W. Okoń, 2003, s. 340) Sprawdzanie i ocena osiągnięć jest konsekwencją uświadomienia sobie przez uczniów celów i zadań, jakie mają osiągnąć w tym procesie. (W. Okoń, 2003, s.151). „Gotowość dziecka do rozpoczęcia nauki w szkole zależy od najbardziej podstawowej wiedzy o nim - od tego, jak się uczy” (J. Głodkowska, 1999, s.77). Mówiąc o gotowości do rozpoczęcia nauki można by domniemywać, że chodzi również o gotowość do uzyskiwania osiągnięć i bycia ocenianym w swym wysiłku. Ważna jest więc wstępna wiedza na temat ucznia, jego możliwości intelektualnych i praktycznych, ograniczeń, jego dotychczasowego stanu wiedzy, jego zainteresowań, a także występujących wobec zadań różnych zachowań. Ta wiedza nauczyciela pozwoli mu w sposób profesjonalny organizować proces kształcenia w *Programu*. Sprawdzanie osiągnięć uczniów jest upewnianiem się, czy uczniowie potrafią wykonać określone czynności. By móc sprawdzić te czynności, musimy je dokładnie określić, tzn. dać informacje o przebiegu każdej czynności (postacie, fazy, płynność, czas od dyspozycji), o warunkach jej wykonania (zachęta, instrukcja, dostępna informacja, wyposażenie, organizacja) oraz o oczekiwanym wyniku (jakości wykonania i wytworu, dopuszczalnych błędach). (B. Niemierko, 2005, s. 55)

Najchętniej widziane w ramach cyklu zajęć *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* jest stosowanie kontroli i oceny bieżącej i systematycznej. Dobrze, jeśli sprawdzanie bieżące połączone jest z ocenianiem słownym, przekazywaniem informacji o wynikach uczenia się, formułowaniem wskazówek, ale też ze wzmocnieniami wzbudzającymi u uczniów chęć do podejmowanego wysiłku. Sprawdzanie bieżące może być realizowane przez nauczyciela za pomocą obserwacji poczynań ucznia. Podczas obserwacji nauczyciel może gromadzić

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

informacje o: zachowaniu ucznia, prezentowanych wartościach, umiejętności pracy w grupie, umiejętności podejmowania decyzji, poprawności wykonywanych ćwiczeń itd. Ocena może dotyczyć zarówno indywidualnych (np.: podejmowanie decyzji, wiadomości na określony temat, prezentowane umiejętności, prezentowane wartości), jak i grupowych (umiejętność współpracy, role podejmowanie w obrębie grupy, w określonych zadaniach) osiągnięć. Dlatego też sprawdziany w trakcie cyklu zajęć z pierwszej pomocy przedmedycznej mogą zarówno dotyczyć poszczególnych uczniów jak i całej grupy (grup-zespołów). Konwencjonalne formy sprawdzania to rozmowa (ustne sprawdzenie wiadomości lub umiejętności), prace pisemne, posługiwanie się książką, prace praktyczne, obserwacja uczniów w toku ich pracy.

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej przewiduje zastosowanie różnych form sprawdzania osiągnięć uczniów. Mogą to być sprawdziany ustne, sprawdziany pisemne, ale przede wszystkim sprawdziany „wytworu praktycznego”(B. Niemierko, 2005, s. 63). Sprawdzian ustny polega na ustnej wypowiedzi ucznia na interesujący nas temat, zagadnienie wynikające ze zrealizowanych treści. W programie mogą być w ten sposób realizowane treści dotyczące budowy anatomicznej człowieka, podstawowych funkcji wybranych narządów, układów wewnętrznych człowieka, składu apteczki, materiałów, sprzętu używanego do pierwszej pomocy. Sprawdzian pisemny może być przedstawiony w formie arkusza egzaminacyjnego, gdzie na pytania otwarte, uczeń udziela samodzielnie odpowiedzi, przedstawia rozwiązania. Mogą być również wykorzystane karty odpowiedzi zawierające pytania zamknięte, gdzie uczeń zaznacza odpowiedzi spośród już gotowych. Można skorzystać z tej formy sprawdzania po każdym zajęciach, podsumowując zaistniałe na zajęciach treści. Można sprawdzian pisemny zastosować na zakończenie cyklu w ramach *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej*, jako podsumowanie całości. Sprawdzian praktyczny polega na demonstrowaniu przez ucznia czynności ruchowej i (lub) jej określonego wytworu (B. Niemierko, 2005,s. 63). Z tej formy sprawdzania osiągnięć uczniów można korzystać zarówno na zakończenie zajęć, jak i w trakcie, wkrótce po prezentacji nowej umiejętności. Sprawdzian praktyczny jest faworyzowaną przez autorów *Programu* formą sprawdzania osiągnięć uczniów. To etap, który można by nazwać prezentacją dokonań, sukcesów uczniów- uczestników zajęć. Prezentacja owych wiadomości, umiejętności, postaw, w większości przypadków powinna

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

dokonywać się w warunkach symulacji. Sprawdzenia praktyczny, to zdaniem autorów *Programu* najbardziej pożądana forma sprawdzania i oceniania osiągnięć uczniów. Tak jak autorzy nie widzą możliwości realizacji, wprowadzania nowych treści inaczej niż tylko z udziałem metod praktycznych (głównie ćwiczebnych), tak i w przypadku oceny efektów pracy uczniów upatrują w tej formie najdoskonalszego rozwiązania. W ramach sprawdzianu praktycznego można zaproponować nauczycielom wykorzystanie metody portfolio, polegającej na tworzeniu przez uczniów w czasie całego cyklu zajęć, teczek, będących zbiorem prac ucznia, dokumentujących jego osiągnięcia pod wpływem zajęć.

Ważnym oprócz stosowania metod konwencjonalnych sprawdzających wiadomości i umiejętności uczniów jest stosowanie metod nauczania problemowego, a tym samym sprawdzanie umiejętności formułowania i rozwiązywania problemów teoretycznych i praktycznych.

Każdy nauczyciel korzystając z własnych, bądź zaproponowanych przez autorów *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej*, rozwiązań na sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów winien kierować się kilkoma zasadami, które mają na względzie fakt uczestniczenia w zajęciach uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

- sprawdzanie osiągnięć, jak i ocena postępów, muszą być indywidualne
- narzędzia sprawdzania wykorzystywane podczas zajęć winny uwzględniać indywidualne różnice między uczniami, ich indywidualne możliwości, ograniczenia, ich zainteresowania
- nauczyciel w czasie zajęć nie powinien skupiać się tylko na efektach pracy ucznia, powinien być świadom wysiłku, jakiego dokonał uczeń oraz zaangażowania w określone zadanie
- sprawdzanie powinno kojarzyć się uczniowi z nagradzaniem jego osiągnięć i postępów, nie pomijając jednocześnie wskazówek do dalszej pracy, informacji co można jeszcze zrobić w przyszłości
- uczeń uczestniczący w zajęciach winien znać kryteria, przedstawione w formie zrozumiałej, przejrzystej, jasnej

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

W *Programie* istotne jest, aby nauczyciel korzystał z ciągłej, bieżącej i systematycznej kontroli i oceny wyników kształcenia uczniów. Sprawdzanie powinno być czynnością przenikającą wszystkie momenty procesu kształcenia. Ułatwi to nauczycielowi gromadzenie informacji na temat aktualnego stanu wiedzy i umiejętności uczniów oraz konstruować w oparciu o tę wiedzę kolejne spotkania.

Nosal Cz. i Obara M. wymieniają 4 rodzaje sprawdzianów praktycznych przystosowanych do kształcenia medycznego:

- sprawdzian w sytuacji naturalnej
- sprawdzian w sytuacji, która pod wieloma względami odpowiada sytuacji naturalnej, ale liczba zmiennych (cech) jest w niej ograniczona
- sprawdzian przy użyciu aparatury i urządzeń symulujących niektóre cechy statycznej lub dynamicznej sytuacji naturalnej (fantomy, filmy)
- sprawdzian na modelach o różnym stopniu abstrakcji w stosunku do sytuacji naturalnej (szkice, rysunki, wykresy) (Cz. Nosal, M. Obara, 1978)

Nauczyciel powinien być świadomy swojej roli i swojego wpływu w procesie kształcenia na indywidualne osiągnięcia każdego uczestnika zajęć. Od jego wiedzy, umiejętności, motywacji, zdolności i kreatywności zależy, w jakim zakresie i na jakim poziomie uda się uczniowi klasy IV, V, VI szkoły podstawowej (w tym uczniowi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) przyswoić materiał. W tej wspólnej drodze - nauczyciela i ucznia – w realizowaniu treści *Programu*, nauczyciel, może dopomóc dziecku w uczeniu się, w dochodzeniu do celów przez stosowanie tzw. „rusztowania społecznego” (A. Birch, 2007, s.93), które polegają na pobudzaniu zainteresowania uczniów, redukowaniu stopnia niepewności, utrzymywaniu kierunku, zaznaczaniu krytycznych właściwości oraz prezentacji.

WARUNKI WDROŻENIA PROGRAMU

Zakłada się realizację *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* podczas zajęć lekcyjnych z różnych przedmiotów oraz wykorzystując na ich realizację godziny do dyspozycji dyrektora. Przewiduje się realizację treści *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej* uczniów klas IV-VI, w ciągu 15 godzin (na cały etap edukacyjny) w grupach nie większych niż 10 osób. Osoba prowadząca w danej szkole zajęcia z nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej powinna mieć ukończony kurs i odbyte szkolenie, przygotowujące i dające uprawnienia do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Organizowanie zajęć z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej jest zależne od wewnętrznej organizacji w szkole. Może się odbywać w blokach kilkugodzinnych, może być rozłożone na kilka tygodni czy miesięcy. Zajęcia mogą odbywać się w salach lekcyjnych, jak również w świetlicach szkolnych, salach gimnastycznych. Ważne, by organizatorzy zajęć zadbali o komfort uczestników, na który składają się: dostępność każdego ucznia do materiałów prezentowanych na forum dla całej grupy, możliwość zainstalowania niezbędnego sprzętu, łatwość w organizowaniu przestrzeni klasowej dla różnych form pracy (praca z książką, z kartami pracy, ćwiczenia pozoracyjne, praca w grupach, praca indywidualna), a także dbałość o atmosferę sprzyjającą koncentracji uwagi i wykonywaniu zaplanowanych zadań. Istotne (zarówno z punktu widzenia osoby prowadzącej takie zajęcia, jak i uczniów) jest wyposażenie sali, w niezbędne środki, wykorzystywane na zajęciach. Jest to ważne ze względu na ucznia (w tym ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi), a także z uwagi na efektywność zajęć. Środki dydaktyczne częściowo będą zapewnione szkołom w ramach projektu *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów*. Uwzględniając powyższe uwagi, nauczyciel świadomy zróżnicowania uczniów w zespole klasowym (m.in. obecność uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi), z którym pracuje w ramach *Programu* jest zobowiązany stwarzać na każdym zajęciach takie warunki, by każdy z uczestniczących w zajęciach uczniów miał poczucie pełnoprawnego uczestnictwa i równych szans na osiągnięcie sukcesu.

BIBLIOGRAFIA

- Appelt, K. (2005). *Wiek szkolny. Jak rozpoznać potencjał dziecka?* W: A.I. Brzezińska (red.), *Psychologiczne portrety człowieka*. Gdańsk: GWP.
- Birch, A. (2007). *Psychologia rozwojowa w zarysie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Bogdanowicz, M. (2005). *Niezwyyczajni uczniowie*. W: Kruszewski, K. (red.). *Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Głodkowska, J. (1999). *Poznanie ucznia szkoły specjalnej*. Warszawa: WSiP.
- Kruszewski, K. (2005). *Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Niemierko, B. (2005). *Wyniki kształcenia*. W: Kruszewski, K. (red.) *Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Nosal, Cz., Obara, M. (1978). *Organizacja systemu kontroli i oceny nauczania medycyny*. Warszawa: PZWL.
- Okoń, W. (2003). *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- *Reforma Systemu Kształcenia Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi* MEN, Warszawa 1998
- The Warnock Report (1978). *Special Educational Needs, Report of the Committee of Enquiry into the education of handicapped children and young people*. London: Her Majesty's Stationery Office .

Wykaz cytowanych aktów prawnych:

- *Ustawa o systemie oświaty* z dnia 7 września 1991 r (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. (Dz. U. z 2009 r. Nr 4 poz. 17)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lutego 2002 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

*ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458, z późn.
zm.).*

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

RAMOWY PROGRAM NAUCZANIA

pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów klas IV – VI szkoły podstawowej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Lp.	Temat zajęć	Cele kształcenia		Metody	Formy	Środki dydaktyczne	Czas zajęć
		Uczeń wie	Uczeń potrafi				
1.	Wstęp. Budowa anatomiczna człowieka. Funkcje podstawowych narządów wewnętrznych.	<u>Zakres podstawowy</u> - jak się nazywają poszczególne elementy ciała (ręka, noga) i gdzie się znajdują, - co to jest serce, - na czym polega oddychanie. <u>Zakres rozszerzony</u> -jaką rolę spełniają, serce, płuca, mózg, w jaki sposób są od siebie zależne.	<u>Zakres podstawowy</u> -nazwać poszczególne elementy ciała i wskazać je. <u>Zakres rozszerzony</u> - omówić rolę podstawowych narządów wewnętrznych (serca, płuc, mózgu).	pogadanka, zabawa dydaktyczna	zbiorowa, grupowa	plansza dydaktyczna, rzutnik, komputer, lalki	45'
2.	Jak rozpoznać zagrożenia w miejscu wypadku i właściwie zachować się ? -dowolny wypadek w szkole, -wypadek drogowy, - pożar w domu, - pożar w szkole.	<u>Zakres podstawowy</u> -jakie zagrożenia mogą pojawić się na miejscu wypadku.	<u>Zakres podstawowy</u> -zachować się adekwatnie do pojawiającego się zagrożenia w sposób bierny, bezpiecznie dla siebie.	wykład, pogadanka, zabawa dydaktyczna, symulacja sytuacji z alarmem	zbiorowa, grupowa binarna	rzutnik multimedialny, komputer, gwizdek, zestaw do pozoracji	45'

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

		<u>Zakres rozszerzony</u> -jak zachować się w miejscu różnych zdarzeń. -jaki jest schemat postępowania w miejscu wypadku drogowego.	<u>Zakres rozszerzony</u> -zachować się adekwatnie do zagrożenia w sposób czynny, bezpiecznie dla siebie. -dostosować schemat postępowania do zdarzenia na drodze i według niego działać.	pożarowym, symulacja wypadku drogowego			
3.	Zasady wzywania pomocy przez telefon i na ulicy w przypadku zachorowania lub urazu.	<u>Zakres podstawowy</u> -jaki jest numer alarmowy(112), -jaki jest schemat komunikowania o wypadku służbom ratowniczym -o różnych możliwościach wzywania pomocy (proszenie o pomoc osoby obce na ulicy, służby ratownicze). -jak wygląda pojazd konkretnej służby ratowniczej. <u>Zakres rozszerzony:</u> -jakie są inne numery do służb (997, 998, 999) -jak można inaczej wezwać służby ratunkowe.	<u>Zakres podstawowy</u> -wybrać numer telefonu do służb ratowniczych i wezwać pomoc adekwatnie do potrzeby, -poprosić o pomoc osobę obcą w odpowiedniej formie. -rozpoznać pojazd odpowiedniej służby. -określić miejsce przebywania lub zdarzenia. <u>Zakres rozszerzony</u> -wzywać poszczególne służby do konkretnych zdarzeń; -doprecyzować wezwanie do służby ratowniczej; -wezwać służby ratunkowe innymi środkami.	wykład, pogadanka, met. ćwiczebna, zabawa dydaktyczna, ekspresja lub met. zadań wytwórczych	zbiorowa, indywidualna binarna	rzutnik multimedialny, komputer, telefon zabawka, zestawy do rysowania lub do tworzenia modeli z papieru, latarka, koc przeciwwstrząsowy tzw. „folia życia”	45'

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

4.	W jaki sposób wykorzystać zawartość apteczki pierwszej pomocy w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia?	<u>Zakres podstawowy</u> -co można znaleźć w apteczce pierwszej pomocy i do czego to służy (rękawiczki, bandaż, gaza, plaster na rolce, chusta trójkątna, plaster z opatrunkiem, nożyczki, maseczka do sztucznego oddychania, koc termiczny, gwizdek, agrałki).	<u>Zakres podstawowy</u> -wymienić elementy składowe apteczki -wskazać dowolny element apteczki -posługiwać się zawartością apteczki.	wykład z opisem, met. ćwiczebna	zbiorowa, binarna	rzutnik multimedialny, komputer, apteczka szkolna z wyposażeniem, zestawy bandaży i plastrów do ćwiczeń.	30'
5.	Jak pomóc osobie z krwawiącym nosem?	<u>Zakres podstawowy</u> -czym jest krwotok z nosa. <u>Zakres rozszerzony</u> -jakie są przyczyny krwotoków z nosa.	<u>Zakres podstawowy</u> -postąpić przy krwotoku z nosa (ucisnąć skrzydełka do przegrody, posadzić osobę poszkodowaną), -uspokoić poszkodowanego. <u>Zakres rozszerzony</u> -postąpić adekwatnie do przyczyn krwotoku z nosa.	symulacja, met. ćwiczebna, pogadanka	binarna	krzesło, gaza opatrunkowa, chusta trójkątna, sztuczna krew (jeśli jest do dyspozycji), rękawiczki jednorazowe	15'
6.	Opatrywanie ran (skaleczony palec, duży krwotok, amputacje, zmiążdżenia, rodzaje krwotoków)	<u>Zakres podstawowy</u> -jak należy postępować przy skaleczeniu i dużym krwotoku.	<u>Zakres podstawowy</u> -zastosować opatrunek znajdujący się w apteczce, -użyć chusteczki, koszulki, plastra opatrunkowego do zastosowania opatrunku uciskowego.	wykład z opisem met. ćwiczebna (multimedialna instrukcja)	zbiorowa binarna	apteczka szkolna, bandaże, plastry, opatrunki, rzutnik multimedialny,	45'

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

		<u>Zakres rozszerzony</u> -jak postąpić przy amputacji i zmiżdżeniu -jakie są rodzaje krwotoku -jak bezpiecznie opatrywać rany.	<u>Zakres rozszerzony</u> -zaopatrzyć prawidłowo kikut po amputacji -zaopatrzyć prawidłowo odcięty fragment ciała -założyć opaskę uciskową przy zmiżdżeniu.			komputer, sztuczna krew i zestaw sztucznych ran (jeśli są w dyspozycji), rękawiczki jednorazowe	
7.	Co zrobić, gdy osoba jest nieprzytomna? Kontrola oddechu i przytomności. Układanie w pozycji bocznej ustalonej- bezpiecznej. Przekładanie z brzucha na plecy, przykrywanie poszkodowanego.	<u>Zakres podstawowy</u> -co nazywamy nieprzytomnością, -jak sprawdzić czy osoba jest przytomna i czy oddycha, -dlaczego można stracić przytomność, -czemu ułożenie na boku jest pozycją bezpieczną -jak ważne jest w takiej sytuacji okrycie osoby poszkodowanej. <u>Zakres rozszerzony</u> -jak przewrócić z brzucha na plecy, kiedy i dlaczego to się robi, -jak zastosować prawidłowo pozycję boczną ustaloną- bezpieczną, -jak zbadać oddech leżącemu na	<u>Zakres podstawowy</u> -ułożyć na boku poszkodowanego, -rozpoznać stan braku przytomności - stwierdzić brak oddechu u leżącego na plecach, -prawidłowo okryć poszkodowanego własnym ubraniem, kocem itp. <u>Zakres rozszerzony</u> -wykonać pozycję boczną ustaloną bezpieczną, -przewrócić prawidłowo poszkodowanego z brzucha na plecy, -zbadać parametry życiowe	wykład, pogadanka, mat. ćwiczebna	zbiorowa, indywidualna binarna	koce dla grupy, fantomy dorosłych i dzieci w różnym wieku, rękawiczki jednorazowe	90'

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

		brzuchu.	poszkodowanego leżącego na brzuchu.				
8.	Pierwsza pomoc przy zadławieniu. W jaki sposób dokonać resuscytacji krążeniowo – oddechowej osoby dorosłej i dziecka (według Europejskiej Rady Resuscytacji).	<u>Zakres podstawowy</u> -co to jest zadławienie i jak ono może wyglądać -jakie są sposoby reagowania w sytuacji zadławienia, -wie jak i dlaczego należy uderzać w plecy albo uciskać na nadbrzusze, -wie po co się wykonuje RKO (resuscytacja krążeniowo-oddechowa), -jak wykonuje się RKO. <u>Zakres rozszerzony</u> -jak przeprowadzić resuscytację dorosłego i dziecka, -jak przedstawia się schemat postępowania przy zatrzymaniu krążenia, -wie do czego służy AED (automatyczny defibrylator).	<u>Zakres podstawowy</u> -pomóc koledze dławiającemu się zupą na stołówce szkolnej, -zastosować technikę ucisków na nadbrzusze oraz klepania w plecy, -przeprowadzić resuscytację dorosłego i dziecka (można ograniczyć się do samego masażu serca bez wykonywania wdechów). <u>Zakres rozszerzony</u> -przeprowadzić kompleksową resuscytację dorosłego i dziecka zgodnie ze schematem ERC.	wykład, pogadanka, met. ćwiczebna	zbiorowa indywidualna binarna	komputer, rzutnik multimedialny, koce, fantomy dorośli, dzieci i niemowląt, maseczki do sztucznego oddychania, rękawiczki jednorazowe. Treningowy AED.	90'

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

9.	Pierwsza pomoc w porażeniu prądem i piorunem.	<u>Zakres podstawowy</u> -jak się zachować podczas burzy na terenie otwartym, -dlaczego nie wolno dotykać i naprawiać urządzeń pod napięciem, -jak pomóc nieprzytomnemu po porażeniu piorunem. <u>Zakres rozszerzony</u> -jak postępować z osobą porażoną prądem zgodnie ze schematem (w sposób czynny).	<u>Zakres podstawowy</u> -postępować w przypadku porażenia prądem, wołać kogoś starszego i jeśli jest to bezpieczne - położyć na boku osobę nieprzytomną, -zachować dużą ostrożność przy podejrzeniu porażenia prądem, -schronić się w pomieszczeniach lub grotach przed burzą. <u>Zakres rozszerzony</u> -pomóc ofierze porażonej prądem zgodnie ze schematem, -wykonać resuscytację w razie potrzeby.	wykład, pogadanka, zabawa dydaktyczna	zbiorowa, indywidualna binarna	przykładowe urządzenie elektryczne, kabel elektryczny, rzutnik i komputer, fantomy do resuscytacji, maseczki i rękawiczki jednorazowe.	45'
10.	Pierwsza pomoc w oparzeniach termicznych i chemicznych. Pomoc przy odmrożeniach.	<u>Zakres podstawowy</u> -co to jest oparzenie, -jak się chronić przed oparzeniami, pożarem, -co należy zrobić przy oparzeniu, -jak wygląda oparzenie, -dlaczego nie ściągamy ubrania z kolegi, który się poparzył termicznie,	<u>Zakres podstawowy</u> -wezwać prawidłowo pomoc, -poinstruować inne osoby jak mogą pomóc. <u>Zakres rozszerzony</u> -postępować z osobą poparzoną, -schładzać miejsce poparzone pod chłodną wodą, -zaopatrzyć ranę poparzeniową,	wykład, pogadanka, met. ćwiczebna, zabawa dydaktyczna	grupowa, indywidualna binarna	rzutnik multimedialny, komputer, bandaże dziane, elastyczne, gaza opatrunkowa, opatrunek	45a

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

		-że najlepsza na poparzenia jest woda, -czym są i jak wyglądają opatrunki hydrożelowe, -że rozbieramy skażoną chemicznie odzież bezpiecznie dla ratującego, -jakie są stopnie odmrożenia, -jak postąpić z odmrożeniem.	-zastosować opatrunki hydrożelowe, -udzielić pomocy poparzonemu chemicznie według schematu, -udzielić pomocy koledze z odmrożeniami.			hydrożelowy, woda z kranu lub butelki.	

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

11.	Pierwsza pomoc przy zatruciach chemią domową, substancjami niewiadomego pochodzenia, lekami i alkoholem. Co zrobić, gdy ukąsi cię pszczoła lub inny owad. Jak się bronić przed atakiem psa?	<u>Zakres podstawowy</u>- jak postępować przy zatruciu, -o tym, że należy szybko wezwać pomoc i dlaczego, -co robić po ukąszeniu przez owada, -jak zachować się podczas ataku psa.	<u>Zakres podstawowy</u> -wezwać pomoc i opisać sytuację, -położyć na podłodze zatrutego kolegę i uspokajać, -postępować z kolegą nieprzytomnym – położyć go na boku i pilnować czy oddycha, -zadbać o to, by poszkodowany nie zasnął (rozmawia i uspokaja go). <u>Zakres rozszerzony</u> -nadzorować parametry życiowe zatrutego i w razie konieczności położyć go w pozycji bocznej bezpiecznej lub podjąć resuscytację, -postępować z raną po ukąszeniu według schematu, -zachować się adekwatnie w przypadku ataku psa.	wykład, symulacja, met. ćwiczebna zabawa dydaktyczna	indywidualna zbiorowa binarna	opatrunki, model telefonu, chusta trójkątna, bandaż, zestaw sztucznych ran (jeśli jest do dyspozycji), rękawiczki jednorazowe.	45'
12.	Pierwsza pomoc w złamaniach i zwichnięciach.	<u>Zakres podstawowy</u> -co to jest złamanie lub zwichnięcie i jak się ono objawia, -w jaki sposób może dojść do złamania lub zwichnięcia (zna patomechanizm powstania),	<u>Zakres podstawowy</u> -rozpoznać, że kolega złamał rękę/nogę lub zwichnął rękę/nogę, -unieruchomić rękę lub nogę poprzez obłożenie,	wykład, pogadanka, met. ćwiczebna	zbiorowa, binarna	rzutnik multimedialny, komputer, bandaże, gaza opatrunkowa,	45'

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

		-o zasadzie nie poruszania złamaną kończyną, -w jaki sposób unieruchomić kończynę górną lub dolną (temblak z chusty trójkątnej lub inny sposób).	-wezwać pomoc, -pocieszać i zaopiekować się poszkodowanym. <u>Zakres rozszerzony</u> -zastosować temblak, -użyć innych przyrządów w celu unieruchomienia złamanej kończyny.			łupki, szyny, rękawiczki jednorazowe	
13.	Zdobywamy tytuł Szkolnego Ratownika. Egzamin-symulacja.	- co robić w każdej zaaranżowanej sytuacji, która prezentowana była podczas cyklu.	-rozpoznać zagrożenie, -wezwać właściwą pomoc, -posłużyć się znanym schematem komunikowania o wypadku służbom ratowniczym, -stosować zabiegi pierwszej pomocy adekwatne do danej zdarzenia, -pokierować akcją ratunkową, -współpracować w zespole by ratować zdrowi i życie poszkodowanego .	symulacja met. ćwiczebna ekspresja pogadanka	binarna, zbiorowa	koc, koc termiczny (folia „życia”), apteczka szkolna, krzeselko, dyplomy Ratownika Szkolnego	90'

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów
